

Zărandul

ORGAN INDEPENDENT — CULTURAL, ECONOMIC ȘI DE INFORMAȚII — DIN VALEA CRIȘULUI ALB.

APARE SUB CONDUCEREA COMITETULUI:

C. SPOREA, dir. școlii Normale Deva,
I. INDREI protopopol Zărandului,
V. PETRESCU-LIVADEA, inginer de Mine Brad,
I. SĂNTINBREANU, învățător fost rev. școlar.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BRAD.

ABONAMENTE: 80 lei anual, 6 luni 40 lei,
Instituții și bănci . . . . . 150 lei.
Muncitorii mineri . . . . . 50 lei.

APARE ÎN FIECARE JOI

REDACTOR RESPONSABIL:
G. E. CAMBER

10 Mai.

„Ori cât ar fi de grele împrejurările economice prin care trece acum țara noastră, Românul își simte inima tresăltând de bucurie, când revine ziua de 10 Mai“, sărbătoarea cea mai deosebită din istoria neamului nostru, sărbătoarea în care se concretizează în cea mai mare parte aspirațiunile unui întreg neam, sărbătoarea în care se realizează visul de aur al unei generațiuni uriașe, care o produs România de ieri și de azi.

În 10 Mai 1866, Domnitorul Carol I, alesul națiunii, a intrat în București; în 10 Mai 1877 s'a proclamat independența; în 10 Mai 1881, s'a înălțat țara la rangul de regat, și tot această zi ne reamintește și „Unirea Națională“ (1918), făcută cu atâtea jertfe materiale și morale.

„Acesta e trecutul cu faptele lui glorioase.

Dar filele zilei de 10 Mai nu sunt scrise complet—...

Trebue să desăvârșim ceace ne-au lăsat părinții noștri, România mare; muncind, fiecare în sfera lui de acțiune și astfel contribuind la ușurarea mersului spre progres, — ca să se îndeplinească spusa poetului că:

Viitor de aur țara noastră are.

g.

Quatren

„La umăr!“ strigă caporalul
La umăr toți o iau cu zor,
— Tănase însă din greșală,
O ia tâlharu!..., la picior!

Roată.

In slujba adevărată

de: N. Potapenko

trad. de dr. DUSCIAN

dare de seamă de Diaconul Gr. Popescu

(Continuare).

Faptul că era tânăr, spân și cam slab, întâri în ei convingerea că s'au înșelat în așteptările lor. Vorbele deșarte și false au fost cele ce ajunseser la urechea lor despre noul preot. A doua zi după Duminecă, în prima lui săptămână de slujbă, vine un om din sat, înștiințându-l că mâine are să-și mărite fata.

„Bine, zice Chiril, mâine să vii la biserică“.

„Da, dar cât să-ți dau părinte?“ Auzindu-i această întrebare, Chiril îi răspunde: „100 de ruble“.

Țăranul înlemni! 100 de ruble i se părea prea din cale afară! Părintele Chiril tăcu puțin, se uită lung în fața omului, apoi adăugă:

„De prețuri hotărâte tu să întrebî numai când te duci la târg, când vei avea de vândut sau de cumpărat vre-un purcel, dar la mine ai venit după treburi bisericesti, după lucruri sfinte. Biserica nu-i pravălie aici nu încapă nici un fel de târguială. Dacă ai și vrei să dai, dacă n'ai, nu-ți cere nimeni“. Cum rămase omul când îi spuse de 100 ruble, tot aceiași figură

făcu și acum. Nici nu-l pricepea, nu-i venea să creadă. Cum? Se poate asta ca preotul să-i facă slujbă, fără ca el să-i plătească? Aceasta n'au făcut-o ei cu nici un preot. „Du-te, zice Chiril, și spune oamenilor ca să nu se tocmească cu mine pentru slujbele bisericesti“.

La cununie părintele Chiril primi cât i s'a dat; o rublă, pe care o dădu cântărețului s'o puie la cutia bisericii. Cântăreții și părintele Rodian rămân uimiți că el se mulțumește numai cu o rublă — obiceiul era să se deie câte 4, 5 ruble — și de faptul că o dădu cântărețului să o pună la cutia bisericii, în loc ca el s'o împartă și să-și ia partea ce i se cuvine. Părintele Rodian crezu că poate din neștiința obiceiurilor — ca preot tânăr ce este — face asemenea greșeli; dar se va da el la brazdă cu timpul.

Veni prilejul să facă un nou serviciu în popor. Muri mama unui ferar sărac. În asemenea cazuri, preotul nici nu conducea la groapă pe mort. Pentru cei săraci era de ajuns un dascăl ca să-l ducă; slujba înmormântării o făcea preotul în altă zi, la biserică. Cei din prejurul mortului rămase mirați când părintele veni ca să meargă cu mortul. Și se credeau datori să plătească această osteneală și cinst

ce li se făcuse; dar părintele nu Ț mai că nu primi nimic, dar scoase dela el ceva parale ca să ajute sărăciei lor. Altă dată îl chemă un proprietar bogat ca să-i sfințească hambarul, pe care-l umpluse atunci cu grâne.

Părintele Chiril se duse, îl sfinți, apoi fu oprit la masă de cătră proprietar. La masă mai erau invitați și mulți săteni. Stăpânul le servi rachiu. La îndemnul stăpânului de a mai lua, el răspunse că pentru un om e deajuns atât. Sătenii își făcură ideie rea de el. Ce fel de preot o fi și asta — gândeau ei — dacă nu poate să bea bine și dacă se mulțumește numai cu un păhărel.

Faptul că la această masă erau și sătenii, pentru el era un prilej bine venit de a le da sfaturi în privința lăcomiei de băutură. De aceia la îndemnul lor de a bea, părintele Chiril le răspunde: „Nu beau rachiu, pentru că-mi iubesc sănătatea și vreau să trăiesc mulți ani și cât voi trăi, să fiu om în toate mințile. Știu că dacă bei mai mult de cât trebue, sănătatea ți-o ruinezi și viața ți-o scurtezi... Beția te tâmpeste, te prosteste și toți își bat joc de tine. Judecați și voi: n'am eu dreptate când spun că omul nu trebuie să bea niciodată peste măsură“?

Ziua mamei

Olimpia Părvu

Serbarea mamei a luat ființă în România din inițiativa Soc. Ort. a femeilor române.

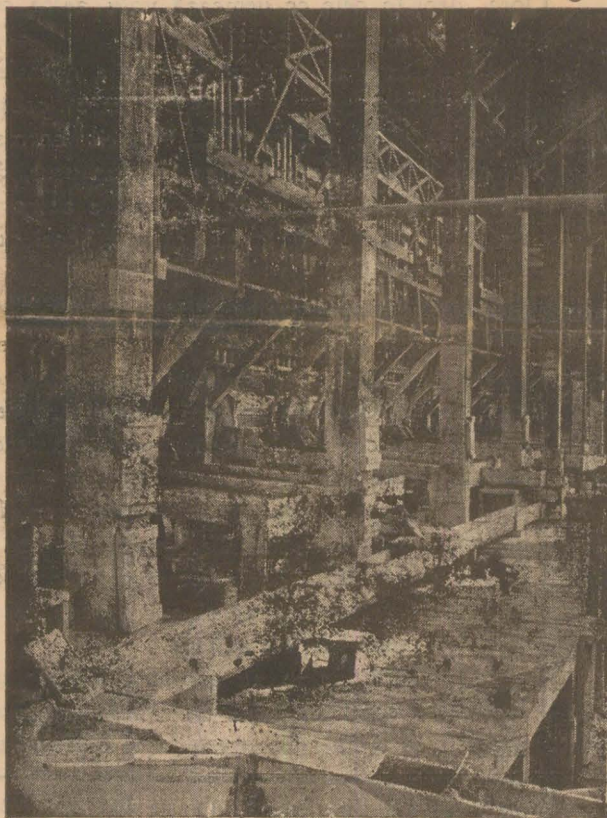
Înainte cu mulți ani însă, tinerii americani au fost aceia, cari au văzut necesitatea de a oferi omagii mamelor, creind o sărbătoare în care să mărturisească toată recunoștința lor, pentru dragostea și devotamentul fără margini a mamei.

În America, în această zi, să vede o accentuare a respectului pentru mamă, o strângere a legăturilor dintre mamă și copii: dacă ei sunt departe vin să o vadă în ziua aceea, ori îi scriu o scrisoare duioasă dacă ei nu pot veni, iar dacă e moartă, îi împodobesc mormântul cu flori. Tot atunci, neînțelegerile, certurile din familie se atenuază, dispar și să cere iertare pentru greșalele făcute.

Dela americani serbarea aceasta

a trecut, de mult, în toate statele apusene. În țările nordice: în Suedia și Norvegia, are însă un caracter mai mult familiar, căci acolo sentimentul de recunoștință și respectul față de familie e mai dezvoltat, dându-se mai multă importanță educației generale. Faptul acesta se datorește mamei, care e cel mai valoros educator când e conștientă de cea ce ea trebue să fie. Dacă însă uneori din nepricepere ori neglijență și-a lăsat copilul să crească în voia întâmplărei, prin vecini, pe stradă, mai mult ca acasă, ori din cauza multor îndatoriri sociale și-a încredințat copilul altora să-l crească, mai târziu, când se lovește de lipsa de respect, de răutatea de caracterul prost al copilului, cred, că pe nedrept ar fi învinuit numai el pentru durerea cauzată părinților, de purtarea lui. Socrate marele pedagog al vremurilor vechi a spus: „Ori de câte ori nu veți găsi cauzele unei dureri în alt loc, căutați-le în voi înși-vă, căci cu siguranță le veți găsi acolo“.

(Continuare în pag. II-a).

Vedere din șteampurile Gurabarza

Am citit într-o revistă următoarele: „Mama de dimineața până seara nu șade, trebuie să se culce cât mai târziu, să se scoale cât mai de dimineață pentru a îngriji de gospodărie și de hrană. La muncă este umăr la umăr cu ceilalți având și grija copilului care se odihnește în umbra snopului de grâu. Cu mâinile și picioarele crepate, cu necazul și suferința întipărite pe față, mama toată ziua robotește să prididească toate nevoile gospodăriei.

Ea este nădejdea bucuria și mângăierea căminului. Ea nu cunoaște decât iubirea, munca și suferința. Copilului, ea îi este singurul sprijin, singura mângăiere. Ea îi pune în străicuță cocoloșul de mămăligă când merge cu oile, ea îi pune bețișorul în mână și povăță să fie cuminte, ea-l duce în cărcă la școală că-i departe și-l învâluie în scurteică să nu-i fie frig, ea-l mângăie când plânge, tot ea-l face vesel ea-l încurajează și ea suferă mai mult decât el“.

De poezia „Mama“ a lui Depărțeanu vă mai aduceți aminte? :

*Erau trei sărmanii : doi copii și-o mamă,
Și pâine... un singur codru'ntr'o maramă.
Mama-l frânsen două și dele pe rând
La fiecare câte-o părțicea.*

*„Mamă!“ — atunci copii ziseră plângând:
„Ție ce-ți rămâne?“ — „Voi“ — răspunse ea.*

Acum doi anizierele aduceau știrea că o femeie a fost găsită înghietată. Lângă ea cei doi copilași pe cari îi învelise în scurteica din spate erau vii. Ea se jertfise ca să-și scape pușorii ei. O, dar e sublină jertfa acestor mame fără nume, tot atâția eroi necunoscuți lângă cari Cornelia mama Grachilor cred că trebuie să rămână în umbră, căci ea deși disprețuia podoabele, prezentându-și copiii ca singura ei podoabă, avea tot cei trebuie, până când celelalte muncind din zi în noapte jertfesc toată tihna unei vieți, își trag ultima bucată de pâine dela gură și de odată cu ultima haină din spate, își jertfesc viața pentru copiii lor.

Dar pentru ca mamele bune să aibă și copii buni, cu sentimentul de recunoștință și respectul față de familie mai dezvoltat, așa cum se zice că e în Suedia și Norvegia, unde spunea dl. prof. Lungulescu din București, — care a călătorit pe acolo, că în fiecare casă afli pe masă Sfânta scriptură, — trebuie să-și crească copii cu dragoste de cele sfinte și cu credința în Dzeu. Cât de frumos spune scriitorul francez Pierre Loti despre mamă sa: „Ea împrăștia spre mine bucuria, siguranța, iubirea, dela ea venia tot ceacea era bun, împreună cu credința sfântă și rugăciunea“.

Iar poetul nostru Octavian Goga, în poezia „Casa noastră“ evocând induioșător

icoane din trecut, amintește și de timpul când a plecat la școală la oraș.

*„O văd pe mama 'n colțul surii
Așează'n cet merindea 'n glugă,
Induioșată mă sărulă,
Pe părul meu bălan, pe gură:
Zi „Tatăl nostru“ seara, dragă,
Și să te porți la 'nvățatură!“*

Mamele cari își vor lua osteneala să picure în sufletul copiilor credința sfântă, și rugăciunea, și să-i îndemne să zică seara „Tatăl nostru“, vor avea mângăierea să se convingă că nici unde floarea recunoștinței și a dragostei de părinți nu se dezvoltă mai bine ca la adăpostul credinței în Dumnezeu, care rămâne apoi copiilor scut și pavăză toată viața, căci sentimentele religioase altoite în suflet din casa părintească, fără să-ți dai seamă, le duci cu tine

merinde sfântă în viață. Șaunci când începi să te clatini în urma loviturilor și decepțiilor pe cari fatal ți le rezervă saartea, când zi de zi va trebui să jertfești din bagajul de iluzii cu care ai intrat în viață, când crezi că te prăbușești sub povara suferințelor, te pomenești că glasul credinței altoite atunci de mult în sufletul de copil și pe care tu în învălmășeala vieții aproape l-ai uitat — îți șoptește: „ajutorul tău e la Dumnezeu, cel ce a făcut cerul și pământul“.

Inchei aceste câteva șire scrise de „Ziua mamei“ cu cuvintele regretatului ziarist Cecropide dela „Universul“, care cu acest prilej mi se par potrivite pentru propagandă: „Dacă s'ar putea dobândi ca măcar în această zi pe an să nu se audă înjurătura mamei, — ce serbare cu adevărat educativă ar fi“.

Ne mor copiii! Ne slăbește neamul! Să pornim spre izbăvirea lui.

(Continuare).

II.

Copilul mic se poate asemăna cu o floriceică plâpândă, pe care o distruge cea mai mică brumă de primăvară. Deci ea cere îngrijire specială, dacă vrem să ne delectăm în haina ei de mătase răspânditoare de parfum și veselie.

Copilul asemenea are nevoie de îngrijire, dacă vrem să-l avem sănătos și voinic.

Una dintre cauzele principale ale mortalității copiilor este alimentarea greșită a acestora, deci în cele ce urmează vom arăta cum trebuie hrăniți copiii mici.

Cea mai sănătoasă hrană a odraslelor omenești este laptele mamei, care conține toate materiile necesare dezvoltării normale. El este potrivit de cald, se mistue ușor, deci nu provoacă tulburări de stomac. De aceea fac un păcat de neiertat acele mame, care nu-și laptează copilașii.

Este adevărat că țărancele române nu-și alăptează copii numai în caz de forță majoră, adică când izvorul laptelui a secat din vreo cauză. Greșala cea mai mare a țărancelor este că dau copiilor mâncări grele, ca fasole, cartofi, varză, etc.

Stomacul copiilor fiind încă prea slab, nu poate mistui mâncările grele. De aci urmează anumerate boale de stomac, cari duc în mormântul negru mii și mii de copilași nevinoși, aducând jale adâncă.

Dacă mama nu are lapte de ajuns, să-și hrănească copiii cu lapte de vacă fierț, puțin îndulcit cu zahăr. Dacă copilașul este mai mă-

rișor, se poate hrăni cu gris fierț în lapte, supă strecurată, etc.

Laptele nefiert nu este sănătos, deci nu e recomandabil la copiii mici. Dacă vaca este bolnavă de tuberculoză, laptele dela ea poate răspândi această cumplită boală, care a devenit plagă socială în scumpa noastră țară.

Ceeace țărani români neglijează — și e rău așa — este că bunii fii ai neamului nu țin nici o regulă în ceeace privește hrănirea copiilor mici. Copii se hrănesc de șase ori la zi, când sunt mai mici. Când sunt mai marișori să li se dea mâncare regulată de trei ori la zi: dimineața, la orele 12 și seara. În zilele de vară li se poate da câte o bucată de pâine cu unt la orele 10 și după masă la orele 5.

Copiii să fie obișnuși încă de mici, să omestece bine hrana, ca să nu dea prea mult de lucru stomacului.

Hrana trebuie să se amestece bine cu saliva care e absolut necesară stomacului.

Asemenea copiii trebuiesc ăpřiți de a sfărma în dinți lucruri tari, ca alune, nuci sâmburi de fructe, etc. căci acestea slăbesc dinții, iar omul fără dinți sănătoși repede primește boale de stomac.

Să ferim copiii mici de prea multă dulceață, căci nu e sănătoasă, apoi de mâncări și beuturi prea fierbinți sau prea reci. Mâncările prea ferbinți strică dinții și pot produce în stomac rani, cari pot deveni fatale.

Dinții trebuiesc spălați cu apă caldă și cu o perie moale, cel puțin odată pe săptămână.

(Continuarea în pag. IV-a).

Părintele Chiril își începuse acum slujba de apostol. Nu ducea grijă de casa lui, acum ducea grijă de cei din sat. Chemarea la diferite servicii în popor, era un bun prilej de a le da îndrumări spre cele bune, de ai sfătui cum să trăiască, cum să muncească, cum să facă economie, le arăta urmările viciilor și a apucăturilor rele, îndemnându-i să se lase de ele. Intr'una din zile, veni mama soției lui, ca să vadă ce fac și cum o duc la țară. Simțind părintele Rodian și dascălii de aceasta, se duc să se plângă că ginerele ei, părintele Chiril, se ține numai de pozne, că le-a înlăturat și cele mai frumoase obiceiuri ce erau în popor, face serviciile gratuit, i-a învățat pe oameni cu nărav și acum le-a stricat și veniturile, că aproape nu mai au cu ce trăi. Aceste vești umplu de mânie pe mama soacră, care aștepta acum să ceară socoteală ginerelei, să-i facă o strajnică dojană. Cum veni părintele Chiril acasă, îl și luă în primire. „Ce vrea să zică aceasta Chiril, nu ți-au mai venit mințile la cap? Te-ai pus rău și ai nemulțumit pe toată lumea“. „Pe care lume, mamă?“ — „Ia, pe părintele Rodian, pe dascăl... — „Dar satul, parohienii, ce zic? Și ei sunt nemulțumiți?“ Părintele Chiril pentru ei venise să muncească,

pe ei să-i mulțumească, nu pe dascăli sau pe părintele Rodian. Nu-l interesa ce zice părintele Rodian despre dânsul, ci ceea ce zice satul. Părintele Rodian nu putea să sufere ca această stare de lucruri să dureze mult; de aceea văzând că în timp de patru luni Chiril nu s'a schimbat, că veniturile slăbesc, că slujbele se lasă pe săptămâna părintelui Chiril mai toate, fiindcă nu era pretentios și nu le cerea plată, — se duse la el și-i arătă în față nemulțumirea. Ba îl reclamă și la proprietărea din sat Nadejda Alexievna. Proprietărea era de altfel o femeie foarte cultă, foarte înțeleaptă, dar care trăia cu totul izolată de sat, din cauză că ea nu-i înțelegea pe săteni și nici n'a fost cineva ca s'o lămuriască, s'o determine la o legătură sufletească cu cei ai satului. Ea pofti pe părintele Chiril despre care auzise vorbindu-se mult bine și se revoltă și ea, alături de Chiril, de dările la care au fost supuși până acum săracii locuitori a satului Lugovol. Părintele Chiril, prin felul său de a se introduce și de a vorbi, câștigă bunăvoința proprietăresei pentru sat și ca urmare a discuțiilor avute, proprietărea se hotărăște a plăti cu leafă fixă, din caseta ei, pe preoții și pe cântăreții satului, ca prin aceasta să se suprimă dările. Când

părintele Rodian află, nu numai că nu se mulțumi, ba încă se mânie foc, și fuga la Episcop să reclame că părintele Chiril a stricat satul, a introdus obiceiuri noi în popor, se duce la proprietărea, de-l vede tot satul și... câte și mai câte. Episcopul, care cunoștea pe Chiril, văzând viclenia și răutatea părintelui Rodian, îl muștră aspru, spunându-i că faptele părintelui Chiril trebuie să servească de model și la alți preoți. Și ca pedeapsă, pentru îndrăzneala ce a avut de a reclama pe Chiril, îl mută din satul Lugovol.

La ce s'a dus părintele Rodian și cu ce s'a ales! Părintele Chiril rămase acum singur în parohie. Nu-l obosea munca. Fiecare slujbă îl aprăbia mai mult de țărani și-l făcea să cunoască viața lor. El niciodată nu refuza să ia parte la pomană, la o masă după nuntă, la botez, sau înmormântare. Aci avea el ocazia a spune oamenilor un cuvânt bun, un sfat, chipul lui de a vedea lucrurile. Convorbea des cu țărani, ca să le cunoască viața, iar el să fie priecut de ei. Munca părintelui Chiril începuse a da roade. Târguia la cu slujbele bisericesti încetase, Pe la mese nu-l mai indesa cu băutura, și ceilalți păstrau măsura.

Alcoolismul

de: I. LUPAȘ,

prof. universitar, membru Academiei Române.

„Vai celor ce umblă după beutură bețivă, că
vinul îi arde pe ei“.

Isaia, c. V, v. 12.

(Continuare).

Medicul Bunge, profesor la Universitatea din Basel, numește alcoolul otrava nervilor, fiindcă produce stricăciunile cele mai mari în sistemul nervos al nenorociților, cari se lasă robiți de patima lui. Otrăvirea cu alcool atacă cele mai nobile părți ale organismului omenesc, slăbește puterea de judecată și de înțelegere, tulbură echilibrul sufletesc și tâmpește simțul moral de o parte, iar de alta trezește instinctele josnice, patimile și pornirile păcătoase, pe cari îndelungate stăruinți ale educatorilor abia au isbutit a le desarma și a le pune sub frâna rațiunii. După ce scapă însă, cu ajutorul alcoolului din frâna aceasta, ele împing pe om la bestialitate, la vorbe și la fapte pe cari de obicei le regretă adânc, după ce se trezește din abureala otrăvitoare a beuturii bețive. S'a dovedit cu date statistice, că dintre toate crimele săvârșite 70% sunt urmările alcoolului, precum tot așa ospițiile de alienați (casele de nebuni) își primesc clienții lor în partea cea mai mare din rândurile nenorociților căzuți la patima beției.

Semnele degenerării se arată prin slăbirea nervilor, prin tâmpirea progresivă (paraliza alcoolică), iar mai târziu prin furioase mișcări (delirium tremens). Dar nenorocirea cea mai mare și mai periculoasă nu este de ordin individual, nu atinge numai pe cel ce s'a făcut vinovat și deci vrednic de pedeapsă, ci se răsfrânge și asupra generațiilor viitoare, cari adeseori trebuie să ispășească, fără vre-o vină a lor proprie, păcatele înaintașilor.

Fiindcă, după cuvântul apostolului Pavel, în alcool este desfrânarea, cei atinși de patima aceasta cad adeseori în multe și felurite păcate, spurcându-și trupul și otrăvindându-și sângele cu sămânța unor boli primejdioase, cari se întind din tată în fiu până în a 7-a spiță, măcinând puterea, de viață a familiei și contribuind la degenerarea rasei.

Consumarea alcoolului pricinuește adeseori și boala de plămâni sau tuberculoza. Părinți alcoolizați dau naștere generațiilor cu aplicare pronunțată spre tuberculoză. Zeci și sute de mii se prăpădesc în fiecare an secerăți de boala aceasta nemiloasă, care este mai ales boala tineretului în desvoltare al cărui organism trupesc apăsător de moștenirea tristă a unor părinți alcoolizați devine cuibul cald al băceșilor ucigași. La moștenirea aceasta tristă se adaugă adeseori neștiința și ușurătatea, cari fac să-și iuțească boala pasul și să rostogolească prea de vreme în mormânt vlăstare tinere, dela cari familia și neamul ar fi în drept să aștepte mângăerea

unor nădejdi frumoase, iar nu întristarea unor pierderi ireparabile. De aci rezultă, că tinerimea de orice categorie este datoare, chiar în interesul său, a începe și a continua o luptă cât mai energică împotriva alcoolismului. Luptând împotriva acestui flagel luptă pentru salvarea sa.

Din toate cele arătate până aci se vede, câtă stricăciune pricinuește omului patima beuturilor bețive. Societățile de asigurare, ocupându-se și cu ramura asigurărilor pe viață, au cules date statistice și au dovedit că, nu numai alcoolicii pătimiși își scurtează cu dinadinsul firul vieții, dar chiar și cei ce consumă alcool în măsură mai moderată sunt amenințați să moară cu câte 6—8 ani mai de timpuriu decât cei abștinenți.

Cu toate aceste constatări, întemeiate pe fapte și experiențe netăgăduite, patima alcoolului, — deprinderea

de a se otrăvi cu beutură de vin, de bere, de rachiu — nu contenește ci pătrunde în cercuri tot mai largi, în toate păturile sociale, devenind o adevărată pacoste. După cum se exprimă pomenitul profesor Bunge dela Universitatea din Basel: „Oamenii beau, când se întâlnesc și beau, când se despărțesc. Beau când sunt flămânzi, ca să-și astâmpere foamea, și beau când sunt sătui ca să-și înțească apetitul; beau când e frig ca să se încălzească și beau, când e cald, ca să se răcorească. Beau când sunt somnoroși, ca să le treacă somnul, iar când nu pot dormi, beau ca să adoarmă. Beau când sunt supărați și beau când sunt veseli. Beau la botez și beau la pomană“...

Sunt deci nenumărate motivele, prilejurile, ispitele cari împing pe oameni spre povârnișul alcoolismului. Și fiindcă ei s'au dovedit slabi în lupta contra acestor ispite, în unele țări a intervenit însăși puterea statului oprind prin lege — în parte ca în Suedia, și ca în Statele Unite ale Americii — consumarea beuturilor alcoolice.

(Va urma).

Nivelarea salariilor învățătoarești

Una din cele mai arzătoare probleme ce s'a discutat cu ocazia tuturor congreselor dascălești a fost salarizarea acestui corp. Iasă niciodată nu s'a găsit o soluție care să satisfacă măcar în parte doleanțele lor, invocându-se totdeauna starea precară în care se găsesc finanțele statului. Dar, eu cred că s'ar putea da o soluție parțială acestei chestiuni, chiar în codul bugetului actual al învățământului primar, printr'o nivelare a salariilor învățătoarești. Fără vre-o intenție de a jicni pe cineva să-mi fie permis să arăt nedreptatea ce se creiază unora și beneficiile acordate altora...

Învățătorii până la 15 ani de serviciu au fost și sunt supuși la fel și fel de examene, cari, toate necesită cheltuieli mari, dar fără a primi vre'o recompensă materială datorită legilor excepționale votate din an în an. Pe câtă vreme cealaltă categorie a fost scutită, de ori ce fel de examen și înaintați din oficiu, bucurându-se în schimb de toate avantajele materiale acordate de lege, deci tot greul creat de legile excepționale îl suportă numai învățătorii tineri.

Afară de aceasta însăși salarizarea învățătorilor este o anomalie, pentru că nici într'o categorie de salariați ai statului nu e o diferență de salar așa de mare în cadrul aceleiași funcțiuni și aceleiași titlu ca în învățământul primar.

Iar sporul de salar după înaintări ar trebui împărțit în mod egal nu să acorzi 250 lei după definitivat și înaintare la gr. II, iar după gr. I 1300 lei, pentru că aceasta crează deosebiri prea mari între salarii, primind unul cu 30 de ani de serviciu tocmai de trei ori mai mult salariu ca unul titular fără gradații.

Ce folos de un triplu salar la bătrânețe când în tinerețe nu ți-e dată posibilitatea să-ți croești un drum în viața socială și să-ți înjghebezi o gospodărie pentru că trebuie să aștepti cel puțin 15 ani după numire pentru a avea un salar din care să poți întreține o familie.

Ce s'ar cunoaște dintr'un salar de 7000 lei dacă ai ceda 400—500 lei, dar în schimb ce bucurie și posibilități materiale ar crea aceluia cu 2214 Lei.

Ar fi fost foarte bine dacă cota cuvenită învățământului primar din cele 65 milioane, se împărțiau exclusiv învățătorilor tineri, întrucât și aci nedreptatea este cât se poate de vădită, dându-se celui cu 2214 lei un plus de 11 lei, iar celui cu 6400 un plus de 400 lei. Motivul binecuvântat ce se invocă, căci, bătrânețea aduce după sine și greutăți familiare este cert, dar aceasta nu indică să iei dreptul la un trai omenesc celui tânăr. Iar motivul predominant ce pledează pentru o nivelare a salariilor învățătoarești este tocmai menținerea solidarității acestui corp. Ideia despărțirii corpului învățătoresc în tineri și bătrâni se baza tocmai pe deosebirea aceasta exorbitantă între salarii.

Și sperăm că președintele asociației generale a inv. este convins de dreptatea cauzei ce o susținem, și o v'a pune pe tapet cu ocazia congresului dela Cluj, pentru a primi o justă rezolvare, căci numai în acest fel se va salva și întări unitatea corpului învățătoresc.

Sabin Tomuș
inv.

Din înțelepciunea chinezilor. Când sabia rugineste, când scările judecătorei sunt acoperite cu iarbă, și când treptele bisericii sunt tocite, atunci se poate zice că țara merge bine.

Ne mor copiii! Ne slăbește neamul! Să pornim spre izbăvirea lui

(Continuare din pag. II-a).

tămână. Altfel hrana rămasă între dinți se descompune și produce mirosul greu al gurii.

Nu e bine copiii să înghită sămburi de cireșe, vișine etc.

Beuturile spirtuoase sunt adevărate otrăvuri pentru copii, prin urmare face un păcat de neiertat acel părinte, care dă copiilor beuturi spirtuoase. Beuturile spirtuoase le tâmpesc mințile și predispune pe copii la nenumărate boale. Organismul slăbind, nu poate rezista boalelor iar cumplita moarte apare și aduce dureri sfâșietoare de inimi iubitoare de mame. Alcoolul mai predispune pe copii la furturi și alte fapte menite să-i conducă spre pușcărie sau casa nebunilor. Deci nici o picătură de beutură pentru copii... nici unula.

Seara copiii vor fi hrăniți cu mâncări ușoare ca ouă fierte moale, lapte, gris cu lapte, etc. căci în cursul nopții corpul fiind în repaos, stomacul nu poate mistui așa ușor mâncările grele...

Hossu Longin Pompeiu

inv. dir. Membru coresp. al Muzeului
Limbei Rom.

(Va urma).

Starea sanitară a locuitorilor din plasa „Avram Iancu“.

Una dintre cele mai vitale probleme ale acestui ținut, care n'a primit atenția meritată a forurilor superioare, este starea sanitară a locuitorilor din această regiune. Cu toată munca și devotamentul medicului de circumscripție, care colindă zi și noapte satele îndepărtate, pentru alinarea suferințelor celor bolnavi, munca sa rămâne fără rezultat, întrucât acei suferinzi ce au nevoie să fie internați într'un spital, pentru a primi un tratament mai îndelungat, sunt nevoiți a rămâne pe la casele lor, din cauză că spitalul din localitate nu-și primește subvenția pentru a fi în situația de a-și putea împlini misiunea.

Pentru a face o oglindă vie asupra acestei chestiuni, m'am adresat d-lui dr. Rîșcuția, medicul de circumscripție și al spitalului, care a avut bunăvoința să-mi facă următoarele declarații: „Spitalul din localitate, este singurul spital județean din dreapta Mureșului, servind locuitorii celor 40 de comune. Se tratează anual, în medie 350 bolnavi, 120 afecțiuni chirurgicale, 200 afecțiuni medicale, 30 boli venerice și peste 800 consultațiuni gratuite. Dacă spitalul ar fi înzestrat și cu puține aparate chirurgicale, s'ar servi într'o măsură mare locuitori nevoiași ai acestei regiuni, întrucât operațiuni mai mici, s'ar putea efectua la acest spital. Spitalul este administrat de dl Const. Mladin, om cu multă pricepere și bunăvoință, dar ne izbim de greutatea mari cu întreținerea lui din cauza neprimirii subvenției.

Bala de Criș.

Corresp.

(Va urma).

Fotografii, mărimi artistice,

diapositive, lucrări pentru amatori se execută la

Foto Fortuna

E. AUER

Brad.

6-5

Se primește ucenic sau ucenică din familie bună.

Un primar model

Comuna Țărățel are de câteva luni, în fruntea sa, un destoinic primar,

Pe lângă că este un conducător priceput al comunei, mai este un convins sprijinitor al școlii și al bisericii.

La inițiativa sa, s'a hotărât să se clădească o școală nouă, cu două săli de învățământ, deoarece actualul edificiu școlar e vechiu și necorespunzător din punct de vedere igienic.

Tot în planul de lucru al noului primar mai intră: întărirea malurilor Crișului Alb, pentru a scuti — pe viitor — comuna de inundații; repararea drumurilor comunei; plantarea dealurilor sterpe și a râpelor, cu acați, și isprăvirea Casei culturale.

(Aici e locul să ne arătăm recunoștința — mulțumind Societății „Mica“ — Ruda 12 Apostoli, pentru sprijinul acordat în largă măsură, la edificarea acestui local).

Deși opoziția — e la datorie, priceputul gospodar, înțelegându-și chemarea, nu se lasă intimidat de nimeni și merge pe calea cea bună.

De multe ori, binele trebuie să-l faci și cu deasla...

Țărățel.

N. I.

Informațiuni

— **Reuniunea ortodoxă a femeilor române**, din Baia de Criș, serbează „Ziua mamei“, Duminecă, 14 Mai, 1933.

Programul serbării se va executa la ora 4 p. m., după vecernie, în localul școlii primare din loc. Se invită publicul din Bala de Criș și jur pentru participare.

Președintă *Elena dr. I. Oncu*, Vicepreședintă *Lia dr. S. Rașcuția*, Secretară *Smăvândița Mladin*.

— **Serbarea elevilor școlii Normale**, — **Deva**. Elevii școlii Normale din Deva, au dat în seara zilei de 6 Mai, a. c. un reușit festival, în sala „Casinei române“ din Brad.

Programa serbării, bine alcătuită, se compune din trei părți — bogate și variate: Muzică instrumentală, o piesă de teatru: „Ovidiu Șicană, și recitări.

Sala a fost populată în cea mai mare parte, de lume școlară — profesori, învățători și elevi — și public care poartă oarecare interes școlii.

Publicul asistent a fost încântat de desăvârșirea artistică improvizată a școlărilor și nu mă îndoiesc că toți, ca și mine, au plecat acasă, fericind pe director, maestru și elevi cari au știut să se prezinte așa de bine la serbare.

— **Târgul de țară** pentru marfă din Orăștia se ține în anul acesta, din cauza sărbătorii Rusaliilor, în 3 Iunie a. c.

Iar târgul de vite se ține la 1 Iunie, a. c.

— **D. Jude Costan**, preș. minierilor dela mina de cărbuni „Tebea“, — a fost ales membru al Camerei de muncă — Deva (secția salariaților industr.).

— **În atențiunea d. Comandant al legiunei de jandarmi Hunedoara**. Primim o adresă din partea mai multor locuitori din comuna Ribîța, prin care ne roagă să atragem atențiunea d. Comandant al legiunei de jandarmi — Deva, că ar dori să aibe și comuna Ribîța un post de jandarmi. Ei motivează: „Avem nevoie de mai multă liniște în comună“...

Rugăm și noi pe d. Comandant să studieze cu bunăvoință — caracteristica omului drept — cererea locuitorilor din Ribîța, și întru cât crede că sunt motive serioase să le-o satisfacă.

— **Inițierea unei fanfare în Brad**. Direcțiunea Societății „Mica“, din Brad, dorește să inițieze o instituție muzicală: „Fanfară, orchestră, cor“ formată din angajații săi cu aptitudini muzicale, cu care să debuteze la toate serbările neamului și acelor aranjate în sânul societății.

Direcțiunea, prin dorința sa de a întemeia această instituție, dă dovadă că se îngrijește și de educația sufletească a angajaților săi, prin cel mai ideal mijloc educativ, — prin muzică.

— **Avansare**. D. Pavel Lazăr, inv. Brad, este numit de Onor. Revizoratul școlar — Deva, cu asentimentul d. Insp. școlar Bizo, cu Nr. 1527/1933, **subrevizor școlar de control**, circumscripția Bradului.

Este o recompensă — bine meritată — dată distinsului inv. după o muncă de 35 ani, de apostolat.

— **Din Trestia**. Primarul comunei Trestia, d. Ionică, cum era desmerdat de unii prieteni, a falsificat mai multe contracte ale sătenilor. Cazul e cercetat de cei în drept... spre a-i răsplăti după merit.

— **Hărțăgani**. Duminecă, 7 Mai, a. c. s'a ținut în comuna Hărțăgani — cercul cultural — Băița. A prezidat harnicul inv. I. Mârșu, dir. șc. primare.

I. Lazăr

— **Reuniunea femeilor române „Regina Maria“**, din Brad, cu concursul Școlii de Copii mici, din Brad invită on. public la serbarea „Ziua Mamei“ Duminecă, 14. Mai 1933, ora 4. p. m. în sala „Casinei române“ Brad.

Program: 1. Conferință despre însemnătatea zilei, de Doamna Irina Damian, directoara școlii primare de fete, și 2. Producția copiilor dela școala de copii mici Brad.

Intrarea benevolă, în favorul procurării materialului didactic la școala de Copii mici.

Poșta redacției și administrației

Am mai primit abonamente dela:

D. inginer inspector B. Olasz Musariu, 80 lei; d. Velniceru David, șef minier, Brădișor, 80 lei.

Abonamentele primite dela Ruda într. d. Floru, prin d. I. Lazăr, prim șef minier: d. Avram Ioan, minier, 50 lei; d. Nicolae Drăgan, prim minier, 25 lei; d. Paul Ekert, vagonetar, 25 lei; d. Gh. Neamț, minier, 20 lei; d. Nicolae Neamțu, vagonetar, 25 lei; d. Nicolae Lazăr II, vagonetar, 25 lei; d. Resiga Gh. I. Petru, 25 lei; d. Ioan Ștefan, curățitor 25 lei; d. Almășan, Gh., șef minier Musariu, 80 lei; d. Ioan Gudas, șef minier, Brădișor, 40 lei; d. Teodor Măciucaș, prim șef minier, Gura Barza, 40 lei; d. Iosif Figuli, șef maestru minier, Valea Morii, 40 lei; d. Hautschy Adarbert, șef minier Barza, 40 lei.

D. Dumitru L. Florescu, inv. Calai-gidere — Dobrogea. Articolele sunt bune. Le vom publica. Nu știm dacă îți vom putea respecta dorința. În orice caz vom face tot ce ne va sta în putință.

D. Traian Mager, prof. Arad. Colaborarea d-tră ne este prețioasă. Vă cunoaștem — ca un distins publicist și cercetător neobosit al ținutului de care vă leagă atâtea amintiri dragi, — cum singur spuneți undeva, — Hăl-magiul. Hărția va rămâne aceeași. Mulțumim pentru clișee... și pentru bunăvoința cu care ați întimpinat gazeta noastră.

Numai la Restaurantul și Cofetăria „BUCUREȘTI“

puteți găsi orice doriți după bunul gust!!

Se servește în condițiunile cele mai avantajoase, diferite feluri de:

Mâncări calde și reci,

Băuturile cele mai bune și

Prăjituri proaspete în fiecare zi.

Primește abonamente și comenzi pentru prăjituri, cu prețuri foarte convenabile.

Încercați și vă veți convinge!